

ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΠΑΘΗΣΕΩΣ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙΝ

Ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ ψυχοπάθεια ὑπῆρχεν εἰς ἀπάσας τὰς ἐποχὰς μαρτυροῦσιν αἱ διεσπαρμέναι ἀφηγήσεις τῶν ἱστορικῶν συγγραφέων περὶ μεμονωμένων περιπτώσεων ψυχοπαθείας ἀξιολόγων προσώπων, μαρτυροῦσι δὲ προσέτι τὰ συγγράμματα ἀρχαίων ἰατρῶν (Ἱπποκράτης) καὶ αἱ περιγραφαὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις δράμασι καὶ ταῖς ἀρχαίαις τραγωδίαις, ἔνθα εἰκονίζονται πρόσωπα ψυχικῶς ἀνώμαλα ἢ καὶ τελείως φρενοβλαβῆ.

Ἐν τῷ προκειμένῳ θὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ περίπτωσιν ψυχικῆς παθήσεως, τὴν ὁποῖαν ἀναφέρει ἐν τῇ «Ποικίλῃ ἱστορίᾳ» ὁ Αἰλιανὸς καὶ ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς ἰατρόν.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ περιγραφή τῆς περιπτώσεως εἶναι ἀπὸ κλινικῆς ἀπόψεως λίαν ἀδρά, σχεδὸν μονοσυμπτωματικὴ, ὡς ἐν τῇ ἰατρικῇ λέγομεν, ὥστε ματαίως ζητεῖ τις νὰ κατατοπισθῇ ἐπαρκῶς, ἵνα δυνηθῇ νὰ κατατάξῃ μετὰ σχετικῆς βεβαιότητος τὴν περιγραφομένην ψυχικὴν πάθησιν εἰς τινὰ τῶν γνωστῶν ψυχιατρικῶν κλινικῶν εἰκόνων.

Ἐπειδὴ ὁμοίως δὲν πρόκειται περὶ ψυχιατρικῆς διατριβῆς, ἀλλὰ περὶ μικρᾶς εἰσφορᾶς εἰς τὴν ψυχιατρικὴν ἱστορικὴν φιλολογίαν, προβαίνομεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν αὐτῆς.

Ἡ περίπτωσις (Αἰλιανοῦ Ποικίλης ἱστορίας IB 51) εἶναι ἡ ἀκόλουθος: «Μενεκράτης ὁ ἰατρός εἰς τοσοῦτον προήλθε τύφου, ὥστε ἑαυτὸν ὀνομάζειν Δία. Ἐπέστειλε δὲ ποτε ἐπιστολὴν Φιλίππῳ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ τοιαύτην: «Φιλίππω Μενεκράτης ὁ Ζεὺς εὐ πράττειν». Ἀντέγραψε δὲ καὶ ὁ Φίλιππος: «Φίλιππος Μενεκράτει ὑγιαίνειν. Συμβουλεύω σοι προσάγειν σεαυτὸν ἐπὶ τοὺς κατὰ Ἀντικύραν τόπους». Ἡνίττετο δὲ ἄρα διὰ τούτων, ὅτι παραφρονεῖ ὁ ἀνὴρ. Εἰστία δὲ ποτε μεγαλοπρεπῶς ὁ Φίλιππος καὶ δὴ καὶ τοῦτον ἐπὶ θοίνην ἐκάλεσε καὶ ἰδίαν κλίνην αὐτῷ ἐκέλευσε παρασκευάσασθαι καὶ κατακλιθέντι θυμιατήριον παρέθηκε καὶ ἔθυμιάτο αὐτῷ, οἱ δὲ λοιποὶ εἰσιτῶντο καὶ ἦν μεγαλοπρεπὲς τὸ δεῖπνον. Ὁ τοίνυν Μενεκράτης τὰ μὲν πρῶτα ἐνεκαρτέρει καὶ ἔχαιρε τῇ τιμῇ· ἐπεὶ δὲ κατὰ μικρὸν ὁ λιμὸς περιήλθεν αὐτὸν καὶ ἠλέγγετο, ὅτι ἦν ἄνθρωπος καὶ ταῦτα εὐήθης, ἐξαναστὰς ἀπιὼν ὄχρετο καὶ ἔλεγεν ὕβρισθαι, ἐμμελῶς πάνυ τοῦ Φιλίππου τὴν ἄνοιαν αὐτοῦ ἐκκαλύψαντος».

Ἐν τῇ περιπτώσει αὐτῇ ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς παθήσεως εἶναι ἔτι δυσχερῆς, διότι εἰς τὴν περιγραφὴν ἀπλῶς ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Μενεκράτης κατείχετο ὑπὸ παραληρητικῆς ἰδέας μεγαλείου θεῶν ἑαυτὸν Δία καὶ γράφων εἰς τὸν Φίλιππον ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτῆν.

Ἡ ἐν λόγῳ παραληρητικὴ ἰδέα ἔχει ὡς γνώρισμα τὴν ἄμετρον ὑπερβολὴν καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἶναι ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς λίαν ἄκριτος. Ἐν ἄλλοις λόγοις εἶναι παραληρητικὴ ἰδέα κειμένη ἐκτὸς τοῦ πλαισίου τοῦ δυνατοῦ. Παραληρητικαὶ ἰδέαι μεγαλείου τονισμέναι εἰς ὑπέρτατον βαθμὸν (λόγου χάριν ὅτι εἶναι τις θεὸς) ἀνευρίσκονται κυρίως εἰς τὴν σχιζοφρενίαν καὶ τὴν προϊούσαν γενικὴν παράλυσιν. Ἀτυχῶς καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει ἔτερα τις πληροφορία σχετικὴ πρὸς τὸν πάσχοντα Μενεκράτην (π.χ. Ἰασις ἢ οὐ κ.τ.λ.). Τὸ γεγονός ὅτι ὁ πάσχων ἐθυμώθη καὶ ἀπῆλθε βιαίως, ὅτε δὲν παρεσχέθη εἰς αὐτὸν φαγητὸν κατὰ τὸ παρὰ τῷ Φιλίππῳ δεῖπνον, θεωρήσας τοῦτο ὡς ὕβριν, δὲν δύναται

